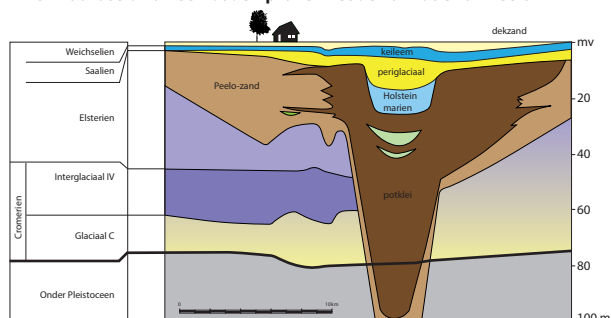

Formatie van Peelo en de drinkwaterwinning

Het dikke pakket Peelozand in de ondergrond van Drenthe is ook bijzonder omdat er tussen de zandkorrels grondwater opgeslagen zit. In het gebied rondom Assen ligt boven op dat zandpakket een laag potklei. Deze laag klei beschermt het grondwater tegen vervuiling afkomstig van de mens, want het kan zo moeilijk door de klei heen de grond in spoelen. Het grondwater blijft op die manier schoon. En wat er niet in komt aan vieze stoffen, dat hoeft WMD Drinkwater er ook niet uit te halen. Hierdoor kan uit schoon grondwater eenvoudig natuurlijk drinkwater worden gemaakt. Lekker gezond en duurzaam. Via kilometerslange leidingen komt het uiteindelijk thuis uit de kraan. Dat glaasje kraanwater komt dus eigenlijk uit een 450.000 jaar oud zandpakket!

Het Elsterien (+ 475.000 tot 410.000 jaar geleden)
"Een voorbeeld van een bodemprofiel met de Formatie van Peelo"

- Bortel Formatie
- Drente Formatie
- Drachten Formatie
- Peelo Formatie
- Urk en Appelscha Formaties
- oudere Formaties
- discordantie

Tekst: Anja Verbers, Joop Mentink en Projectgroep AM
Peelo-zand
Beeldmateriaal: Frans de Vries, Gerrie Koopman, provincie Drenthe
Vormgeving: provincie Drenthe, Buro Kloeg
September 2022

De geschiedenis van Peelo

Peelo is tegenwoordig een woonwijk in de stad Assen. De wijk werd vanaf de zeventiger jaren van de twintigste eeuw deels gebouwd op de Peeler Es, het akkercomplex van het oude dorp Peelo en deels op de ten noorden daarvan gelegen heidevelden, het Peeler veld. Vanaf het begin van de jaartelling woonden er al mensen in Peelo. Uit oude oorkonden blijkt dat Peelo al in 1040 wordt genoemd, maar het heette toen Pithelo. Hier leefde in die periode de ridders van Pithelo, Ulffo en z'n broer Hendrik. Deze Hendrik schonk in 1040 hun bezittingen aan de bisschop van Utrecht. Waarschijnlijk stond de burcht van ridder Ulffo en zijn broer ten zuiden van de twee oude boerderijen aan de huidige Marsdijk. De straatnamen in de huidige woonwijk verwijzen nog naar het middeleeuwse gebruik van de bodem, zoals o.a. de Velden, de Akkers en de Essen.

provincie Drenthe

(0592) 36 55 55
bodem@drenthe.nl
www.drenthe.nl/
aardkundigewaarden

www.lbdrenthe.nl

Gemeente Assen

www.assen.nl

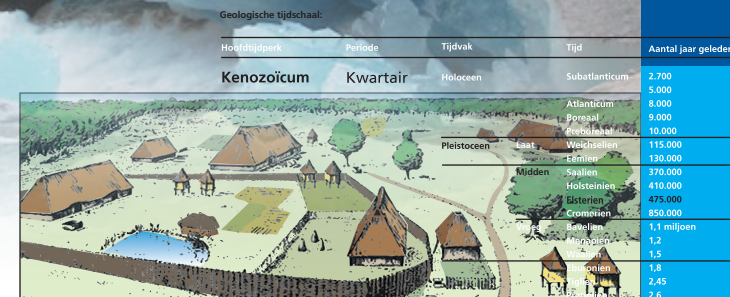

www.wmd.nl

www.ivn.nl

Peelo-zand

Oud Peelo

Peelo-zand is een specifiek type zand, maar niet "typisch Drents". Het fijne zand met glimmers is genoemd naar het oude dorp Peelo bij Assen, omdat het hier voor het eerst is beschreven. Sinds 2022 is het Peelozand een Aardkundig Monument.

De naam Peelo is wereldberoemd!

Bij de aanleg van een nieuwe schutssluis in het Noord-Willemskanaal in de wijk Peelo in Assen, werd in 1973, door geologen van de Rijks Geologische Dienst (thans TNO-Geologische Dienst Nederland), een bijzonder type zand gevonden. Dit betrof heel fijn wit zand, met kleine glimmertjes erin. Dit was nog niet eerder als aparte soort beschreven. Zoals gebruikelijk in de geologie, wordt zo'n nieuw type grond of sediment, genoemd naar de plek waar het voor het eerst gezien en beschreven is. Daarom kreeg dit zand de naam 'Formatie van Peelo'. Hierdoor is de naam Peelo wereldberoemd geworden! Dit Peelo-zand is afgezet door het landijs in het Elsterien. Dit is de op twee na laatste ijstijd, 475 duizend jaar tot 410 duizend jaar geleden. Deze ijsskap bedekte alleen Noord-Nederland en vormde diepe (tunnel)dalen in de ondergrond die tot 400m diep kunnen zijn!

Historische kaart Peelo, 1910

Hoe ziet het Peelo-zand eruit?

Vaak is het erg wit fijn zand, maar het Peelozand kan ook een beetje lichtgrijs of bruingrijs van kleur zijn. De zandkorrels zijn ook niet alleen uiterst fijn (0,06mm), maar soms ook zeer grof, tot grind grootte (2mm). Het zand bevat glimmers, die ook mica's worden genoemd. Dit zijn platte grijzige mineralen die licht reflecteren, waardoor ze oplichten. In de diepe tunneldalen komt ook donkerbruine klei voor die heel stevig is en soms schelpen bevat. Deze klei kennen we als potklei. Soms ligt deze ook aan het oppervlak (Aardkundig Monument Roderwolde). Onder de Elster ijsskap werd in diepe geulen grof zand en grind afgezet. Vóór de ijsskap ontstonden grote smeltwatermeren waar het zeer fijne Peelo-zand werd afgezet. En in zee bezonk de klei, soms met wat schelpen erin.

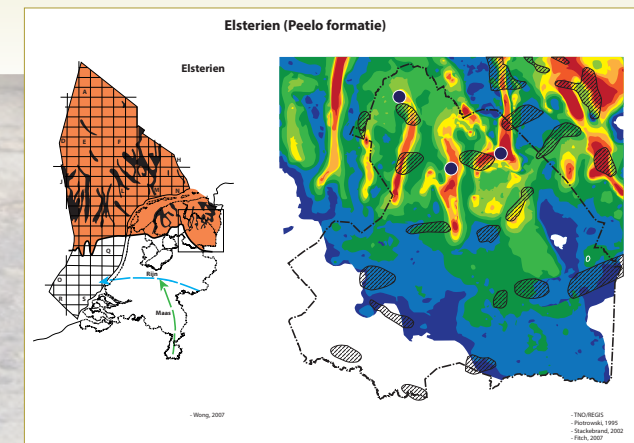

Glimmers of mica's (Muscoviet), Foto: Frans de Vries

Waar vind je Peelo-zand?

Omdat de Formatie van Peelo hier voor het eerst is beschreven, is er voor gekozen om het paneel van het Aardkundig Monument midden in de woonwijk Peelo te plaatsen in een parkje met een vijver naast kindcentrum 'De Veldkei'. Buurtbewoners werken aan een vergroening van dit parkje, zodat er meer bloemen en planten zich zullen gaan ontwikkelen. Peelo-zand is hier niet zichtbaar aan de oppervlakte, maar het is wel zichtbaar bij het Balloërveld, waar het aan het oppervlak ligt en bij het Aardkundig Monument in Donderen.

- Formatie van Peelo
- Elsterien geulen
- Elsterien geulen
- Zoutkoepels
- Drink water stations

Kaart Elsterien Peelo Formatie